NACKA TINGSRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

Remissvar

| Datum | Diarienummer |
|---|---|
| 2026-11-06 | TNA 2026/584 |

Mark- och miljödomstolen

Till Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
li.bb@regeringskansliet.se

# Remissvar över Boverkets rapport 2026:21 Förslag på bygglovsbefrielse av vissa enbostadshus samt förslag på utökande av typgodkännandesystemet

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har beretts tillfälle att lämna synpunkter på innehållet i rapporten. Domstolen har, utifrån de intressen som domstolen har att bevaka, följande synpunkter.

## Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen avstyrker förslaget om bygglovsbefrielse för vissa enbostadshus, med hänsyn till de brister i underlaget till förslaget som utvecklas nedan. Domstolen har ingen erinran mot förslaget om ett utökande av typgodkännandesystemet.

## Förslaget om bygglovsbefrielse för vissa enbostadshus

### Bedömning av om rätten till domstolsprövning uppfylls

Rätten till skydd för egendom är en civil rättighet i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen och en kränkning av denna rättighet ger därför rätt till domstolsprövning. En sådan rätt kan tillkomma ägare av grannfastighet som t.ex. drabbas av olägenhet till följd av en åtgärd på en annan fastighet (se Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, 6 uppl. s. 195 f. samt Europadomstolens avgöranden Zander mot Sverige, p. 27 och Ortenberg mot Österrike, p. 28). I rapporten saknas dock utredning och bedömning av hur förslaget lever upp till Europakonventionen och rätten till domstolsprövning.

### Vissa andra principiella frågor

PBL tar i vid mening sikte på kommunernas styrning av bebyggelse-utvecklingen genom planläggning och tillståndsprövning. Domstolen konstaterar att förprövning av vissa byggnader hos en statlig myndighet avviker från utgångspunkten för svensk plan- och bygglagstiftning – att

markanvändning samt bebyggelsemiljöns utformning är en kommunal angelägenhet. En djupare analys bör därför göras av hur förslaget förhåller sig till den grundläggande systematiken i PBL.

Förslaget innebär vidare en förskjutning från förprövning till tillsyn. Även detta bör analyseras ytterligare i förhållande till systematiken i PBL och hur en sådan förändring kan komma att påverka tillämpningen av regelverket i stort.

## Förtydligande av hur kraven på anpassning till platsen ska prövas

Förslaget innebär nya slags prövningar bl.a. i form av förprövning och lokaliseringsbesked. Processen för att få uppföra ett förprövat bostadshus föreslås även skilja sig åt beroende på om det sker inom eller utanför detaljplanelagt område. Domstolen uppfattar det dock som att prövningen av om den förprövade byggnaden uppfyller kraven i PBL till viss del kommer att ske efter att byggnaden uppförts, genom tillsyn.

Det är för domstolen otydligt i vilket skede och i vilken prövning som det är avsett att respektive krav som följer av bland annat 2 kap. 6 och 9 §§ PBL ska beaktas. I ärenden om bygglov, såväl som vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov, är bestämmelserna i 2 kap. 6 och 9 §§ PBL om fysisk anpassning och omgivningspåverkan centrala. Där anges en rad krav och hänsyn som ska beaktas både i förhållande till allmänna och enskilda intressen. Även tillgängligheten på tomten är en fråga som prövas i varje enskilt fall. Den juridiska betydelsen av det föreslagna informationsmötet är också otydlig. Rättskraften, innehållet och ansvaret för respektive prövning behöver stå helt klar för att prövningen ska vara förutsägbar och rättssäker.

## Förtydligande kring förprövningsbeskedet

Det behöver vidare förtydligas hur noggrant huset som förprövas behöver redovisas. Det är oklart om det är avsett att vara möjligt att göra mindre justeringar vid uppförande av en förprövad byggnad, t.ex. en justering av fönsterplacering, eller om det endast är exakt det utförande som anges i beskedet som omfattas av bygglovsbefrielse. Detta behöver tydliggöras för att undanröja osäkerheter i tillämpningen.

## Konsekvenser för mark- och miljödomstolarna

Förslaget bedöms enligt rapporten leda till minskad arbetsbelastning för länsstyrelser och domstolar avseende överklagade bygglov, samtidigt som det finns en risk för att överklaganden i stället förskjuts till tillsynsärenden, vars prövning kan vara mer komplex. Sammantaget bedöms förslaget inte leda till några betydande kostnadsbesparingar för länsstyrelser och domstolar, men inte heller till någon påtaglig ökning av arbetsbelastningen.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det är svårt att dra några säkra slutsatser kring hur förslaget kommer att påverka mark- och miljödomstolarna, för det fall det genomförs. Det bör framhållas att tillsynsärenden enligt domstolens erfarenhet, i jämförelse med bygglovsprövningar, oftare blir långvariga processer med återförvisningar och upprepade tillsynsanmälningar avseende samma sak. Domstolen anser därför, för det fall förslaget genomförs, att en uppföljning bör göras efter viss tid för att se hur förslaget faktiskt påverkat måltillströmning och arbetsbelastning hos länsstyrelser och domstolar. Detta för att kunna identifiera ev. behov av ökade medel och resurser.

## Förslaget om möjligheten till utökat typgodkännande

### Förtydligande avseende 8 kap. 1 § 3 PBL vid typgodkännande

Vad gäller förslaget om typgodkännande anges i förslaget att kraven på tillgänglighet och användarbarhet enligt 8 kap. 1 § 3 PBL ska innefattas i vad som kan typgodkännas. Detta krav anses omfatta inte bara tillgänglighet inom en byggnad utan även tillgänglighet *till* en byggnad (se 8 kap. 6 § första stycket 3 PBL). Det behöver därför förtydligas att ett typgodkännande av en byggnad inte omfattar det krav på tillgänglighet *till* en byggnad som följer av bestämmelsen.

Domstolen har i övrigt inga synpunkter på förslaget om utökat typgodkännande.

---

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Carl Rosenmüller. Tingsfiskalen Henrik Jansson har varit föredragande. I handläggningen har också tekniska rådet Malin Danielsson deltagit.

Carl Rosenmüller

Henrik Jansson